

Worden wij steeds materialistischer?

– Radha Burnier

Het is duidelijk
dat de huidige tijd
er één is van grote problemen.
Het leven is ingewikkelder
geworden, maar meer nog is
menselijke activiteit steeds meer
materialistisch aan het worden.
Het is belangrijk dat wij niet,
zonder ons ervan bewust te zijn,
steeds verder verstrikt raken
in deze beweging
naar meer materialisme.

Zij die zich interesseren voor de Theosophical Society zouden zich bewust moeten zijn van deze trend. Het hele idee van winst maken, bijvoorbeeld, is gekant tegen werkelijk spiritueel leven. Wij kunnen genoeg verdienen om behoorlijk te leven, en misschien krijgen wij er toevallig nog wat bij, maar als het doel van het leven het maken van winst wordt, op kleine of grote schaal, dan wordt het een belemmering voor spiritueel leven. Toch is dit precies wat bijna iedereen geleerd wordt om na te streven: winst maken. Het zou voor ieder van ons gemakkelijk zijn om te zeggen 'ik ben er niet op uit om winst te maken', maar dit klopt misschien niet. In kleine dingen willen wij graag voordeel trekken uit de omstandigheden, maar ethische denkbeelden zijn heel belangrijk en wij moeten zorgvuldig overdenken wat ethisch is en wat niet, in deze wereld die vol zit met onethisch handelen.

Zouden we het gevoel moeten hebben dat we op de juiste weg zitten door ten dele ethisch of halfethisch te handelen? Een man die toevallig een Jain was, was zich ervan bewust dat ethiek belangrijk is, dus thuis at hij niets waarvan hij het gevoel had dat het schade aan het leven kon berokkenen, omdat alle leven één is. Op zakenreis at hij echter vlees, omdat zijn metgezellen dat van hem verwachtten. Hij had dus de ene norm voor de buitenwacht en een andere wanneer hij bij familie en vrienden was. Dit kunnen we halfethisch noemen. De ethische manier wordt beoefend wanneer dat zo uitkomt en anders niet. Wij moeten inzien, zonder direct met de vinger naar deze mensen te wijzen, op welke manier wij hen tot op zekere hoogte nadoen.

In feite bestaat halfethisch niet, maar wij neigen ertoe te denken dat dit wel zo is. In een verklaring van H.P. Blavatsky (HPB), in *Lucifer*, januari 1890, geciteerd in een Bulletin van de Singapore Lodge, zegt zij: *Allen een gelukkig Nieuwjaar toegewenst! Dit lijkt gemakkelijk genoeg gezegd, en iedereen verwacht zo'n soort groet. Of de wens echter kans maakt bewaarheid te worden, zelfs maar voor enkelingen, en ook al komt zij voort uit een oprecht hart, is moeilijker te beslissen. Volgens onze theosofische leerstellingen wordt elke man of vrouw min of meer begiftigd met een magnetisch potentieel. Wanneer het gesteund wordt door een oprechte en vooral door een intense en ontembare wil is dat de meest effectieve toverhefboom die door de natuur in mensenhanden geplaatst is, voor zowel leed als welzijn. Laat ons theosofen dus die wil gebruiken om een oprechte groet en een gelukwens voor het nieuwe jaar te sturen aan*

ieder levend wezen onder de zon, ook aan vijanden en genadeloze lasteraars. Laten wij proberen vooral vriendelijk en vergevingsgezind te zijn ten opzichte van onze vijanden en vervolgers, opdat sommigen van ons niet onbewust een 'boze oog'-groet in plaats van een zegen versturen.

Het is belangrijk op te merken dat HPB stelt dat wij goede wil moeten uitzenden. Werkelijk goede wil is niet eenvoudig (al is het makkelijk om hierover te praten), vooral jegens hen die wij echt niet aardig vinden en ten opzichte van de niet-menselijke wezens die HPB in deze passage ook bedoelt.

Wat is goed?

Sommige van de ergste dingen ter wereld worden beschouwd als goed. Er stond bijvoorbeeld een artikel in de *Guardian Weekly* van november 2007 dat in Oklahoma in de VS een olifant, die niemand kwaad deed, door de parkdirecteur gedood werd door hem te beschieten met hallucinogene middelen (LSD). Het arme dier had geen idee wat er met hem gebeurde. De dosis LSD was 3000 keer meer dan wat normaaliter aan een mens gegeven zou zijn. Zodra dit zijn lichaam binnendrong, begon het dier rond te rennen, luid te trompetteren, zich een paar minuten woest te gedragen en viel daarna dood neer. Het was 'een experimentje' om uit te vinden of de olifant agressief zou worden en of er een kleverige vloeistof uit zijn klieren zou komen. Experimenten zoals deze worden voortdurend gedaan. Het artikel meldt ook dat soldaten in een vliegtuig werden gezet zonder hen te informeren over hun bestemming. Plotseling riep de piloot dat de motor was uitgevallen, dat het landingsgestel niet functioneerde en dat hij met het vliegtuig op de oceaan

zou gaan landen. De mannen zouden hierbij vrijwel zeker omkomen. Toen werden er verzekeringsformulieren uitgereikt en werd hen gevraagd deze in te vullen. De hele gebeurtenis was in scene gezet om de reactie van de mannen te testen. De denkbeeldige noodsituatie had hen kortdurend blootgesteld aan grote stress. Het artikel citeert een aantal experimenten dat ook vandaag nog wordt uitgevoerd door mensen die denken dat zij hiermee een bijdrage leveren aan de vooruitgang van de mensheid. Bepaalde kennis van deze soort levert wat informatie en kan nuttig zijn om tot wetenschappelijke conclusies te komen, maar is het dat waard?

In het aloude India geloofde men dat alle kennis verworven kan worden door iemand wiens denkvermogen in staat is om kennis te ontvangen. Dit gegeven was belangrijker dan het in werkelijkheid verkrijgen van stukjes informatie. Niemand kan lang genoeg leven om kennis te verwerven van de hele wereld of alle werelden, als we denken aan het hele universum. Hoe waardevol is leren dan? Is kennis van ethiek in het algemeen belangrijk, of kennis van hoe ieder dier, ieder schepsel, ieder mens reageert op wat wij aan het doen zijn? Als ethiek belangrijk is, dat wil zeggen, juist gedrag in het leven, dan wordt het hele probleem in één keer opgelost. Juiste kennis heeft niets te maken met het gedrag van een olifant wanneer hij een enorme hoeveelheid LSD toegediend krijgt.

Daarom spraken ze in India over lagere of mindere kennis en over hogere kennis. Lagere kennis heeft te maken met de kleine hoeveelheid zaken in het leven die belangrijk zijn. Als wij echter goed naar onszelf kijken, dan beseffen we dat wij bijna allemaal geloven in lagere kennis. Als iemand veel nut-

teloze kennis over allerlei dingen bezit, dan denken wij dat hij een bijzonder iemand is, dat hij beter is dan andere mensen. Is dat wel waar?

Enkele belangrijke brokjes kennis zijn belangrijker dan alle mindere kennis. Weten wat wel en wat niet ethisch is, bijvoorbeeld, weten wat waarlijk spiritueel is en wat niet, dat is belangrijk voor de mens. Wij reizen allemaal in die richting. Zelfs die mensen die zich gekwetst voelen maken incarnaties door waarin zij gaan beseffen dat het soort kennis dat zij verkrijgen hen niet zal helpen. Dat zal heel moeilijk voor hen zijn, omdat zij geloven in mindere kennis, zelfs nadat zij gestorven zijn. Het duurt vele incarnaties voordat zij een glimp opvangen van wat waar is; ieder soort leven heeft zijn eigen waarde. Wijzelf hebben enkele incarnaties doorgemaakt toen wij niet in een soortgelijke positie waren als die waarin wij vandaag verkeren; morgen bevinden we ons weer in een andere toestand. Als wij dit beseffen en er niet alleen maar over praten, dan hebben wij iets geleerd dat de moeite waard is. Het is heel belangrijk dat wij, als studenten van het leven, beseffen welke kennis wij nodig hebben. Kennis wordt niet beperkt als wij er iets uithalen dat ons heel diep beroert en beseffen wat wij moeten verwerpen en wat wij moeten begrijpen.

Het ware doel van het leven is hetzelfde voor alle mensen, namelijk het tot bloei brengen van wat binnenin verborgen ligt – het goddelijk bewustzijn. Dat is het enige dat er toe doet. Wanneer dat begrepen wordt, wordt al het andere dienovereenkomstig gerangschikt. Ik denk dus dat wij ons moeten losmaken van veel van het moderne denken. Sommige mensen zijn, door de wetenschap en door moderne kennis in

het algemeen, een heel nieuw gebied van begrijpen ingegaan, maar dat geldt niet voor de gemiddelde mens. De meeste mensen leiden een dwaas leven, gebaseerd op het idee dat alleen het stoffelijke er toe doet. Verschillen wij van hen? Als die vraag steekhoudend is, dan zullen wij het antwoord vinden op menselijke groei.

Duidelijke visie en actie

Waaruit bestaat juistheid? Als de waarneming onjuist is, kan de handeling niet juist zijn. Volgens de leer van de Boeddha bestaat juistheid wanneer actie, fysiek, mentaal of verbaal, het welzijn, het geluk en de wijsheid van mensen teweegbrengt. Er zijn verscheidene lagen waarop dit begrepen kan worden. De lering van Krishnaji* lag niet ver verwijderd van de kern van de boeddhistische lering, namelijk: u ziet en vervolgens handelt u, eerst inzicht, dan handeling. Dit verwijst naar het zien van de dingen zoals zij werkelijk zijn, niet volgens onze vooroordelen, de beelden in het denkvermogen van voorbije ervaringen, enzovoort. Dit is moeilijk, omdat het betekent niet alleen maar zien wat zichtbaar is voor het fysieke of mentale oog: het gaat om het meest subtiele en zuiverste 'zien'. Dingen hebben variërende dimensies. Wat William Blake (de Engelse dichter/vertaler [1757-1827]) schreef, namelijk dat de hele wereld in een zandkorrel besloten ligt, is misschien strikt genomen waar, ofschoon het klinkt als romantische dichtkunst. Om de dingen zo juist mogelijk te zien is het heel belangrijk om te doen wat goed is, maar dat doen wij niet. Misschien verspreiden wij wel duisternis en geloven daarbij dat wij lichtsoldaten

zijn. Geloven is sterk bepaald door ons eigen gezichtspunt en is een twistpunt in veel discussies. In het meningsverschil tussen godsdiensten heeft ons religieus begrijpen ons ofwel afgescheiden van leraren en geschriften, ofwel bevat het de waarheid en geloven wij daarom dat 'alleen dit de waarheid is'. Veel mensen geloven op een subtiele manier dat wat zij zien de waarheid is; dit wordt één van de problemen.

Als wij lijden zien als iets wat niet veroorzaakt wordt door wat binnenin zit, maar door één of meerdere van vele uiterlijke omstandigheden, dan zien wij niet juist. De hele wereld ziet er anders uit wanneer wij ons er niet van bewust zijn of worden dat het gif binnenin ons ligt. Wij besteden zoveel tijd aan het corrigeren van andere mensen, hen beschuldigen en bekritisieren. Er is dus behoefte aan volkomen tolerantie. De ware kern van de leer van de islam is tolerantie; één van de essentiële punten in de leer van de Jains is om nooit de conclusie te trekken dat wij iets weten, zelfs als het denkvermogen open is. Dan kan het steeds verder en verder gaan zien, op subtielere niveaus, en heel gevoelig worden. Juist waarnemen is heel belangrijk, omdat onjuist waarnemen één van de fundamentele oorzaken is van verkeerd handelen.

Uit: *The Theosophist* van maart 2008
Vertaling: AMI

---

*J. Krishnamurti, [redactie]